

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-15232601
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Mart 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN GÜLCAN KIŞ'IN
TBMM 7/35840 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

7/35840
GK 36

SORULAR

Mersin'de iklim krizi etkileri her geçen yıl daha görünür hâle gelmektedir. Toroslar'a kar yağışının azalması; yeraltı suyu beslenimini düşürmekte, kurak mevsimlerde baraj ve yeraltı sularına bağımlılığı artırmaktadır. Bu tablo, tarımsal üretim, içme-kullanma suyu güvenliği ve ekosistemler üzerinde ciddi riskler doğurmaktadır.

DSİ 6. Bölge Müdürlüğü'nün 2019'da duyurusunu yaptığı "Efrenk Barajı, Sulaması ve 20 MWe Enerji Üretim Tesisi (malzeme ocakları, kırma-yıkama-eleme ve beton santrali dâhil) Entegre Projesi" Mersin'in su yönetimi için stratejik bir yatırımdır. Ancak projenin iklim uyum perspektifi, yeraltı suları üzerindeki kümülatif etkileri, ekosistem hizmetleri ve çevresel akımlar (çevresel debi) dâhil bütüncül değerlendirmesi kamuoyuna şeffaf biçimde açıklanmamıştır.

Mersin; Yenişehir, Toroslar ve Mezitli'de hızla artan nüfus, kıyısal alanlarda tuzlanma riski, tarımsal sulamada artan maliyetler ve uzun kurak dönemler nedeniyle acil, bilim temelli iklim uyum politikaları beklemektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınızın Mersin ve çevresi için güncel kuraklık risk senaryosu (kar örtüsü, yağış rejimi, sıcak hava dalga sayısı) nedir? 2030 ve 2050 projeksiyonları kamuoyuyla ne zaman paylaşılacaktır?
- 2- Mersin'de yeraltı suyu seviyeleri için kaç gözlem kuyusu aktif izlenmektedir? 2018-2025 arasında yıllık ortalama seviye değişimi nedir? Kıyısal akiferlerde tuzlanma/su kalitesi izlemesi yapılmakta mıdır?
- 3- Efrenk Barajı Entegre Projesi'nin ÇED süreci hangi aşamadadır? İklim değişikliği etkileri ve kümülatif etki analizi (malzeme ocakları, kırma-eleme, beton santrali dahil) raporlara nasıl yansıtılmıştır?
- 4- Proje kapsamında çevresel akım (ekolojik debi) nasıl tanımlanmış, hangi bilimsel yöntemle hesaplanmıştır? Kurak dönemlerde bu debi nasıl güvence altına alınacaktır?
- 5- Mersin özelinde İklim Uyum Eylem Planı var mıdır? Varsa; tarımsal sulama verimliliği, kapalı sistemlere geçiş, kaçak kuyuların önlenmesi ve gri / yeşil altyapı uygulamaları için takvim ve bütçe nedir?
- 6- Toroslar'daki kar örtüsü azalması nedeniyle yeraltı suyu beslenim kaybını telafi için hangi doğa bazlı çözümler (suni besleme sahaları, taşkın ovası restorasyonu, dere yatağı yeniden doğallaştırma vb.) planlanmaktadır?

- 7- Kıyı şeridinde deniz suyu girişimi riski olan mahalleler için içme-kullanma suyu güvenliği adına ne tür koruma kuşakları ve çekim kısıtları uygulanacaktır?
- 8- Efrenk Projesi ile eş zamanlı yürütülecek talep yönetimi (su verimliliği, kayıp-kaçak azaltımı) ve sayısal izleme (SCADA / uzaktan izleme) bileşenleri var mıdır?
- 9- Mersin'de 2025-2030 arasında kuraklıkla mücadele için ayrılan toplam bütçe nedir? Uluslararası finansman (Dünya Bankası, AB/IPA, Yeşil İklim Fonu vb.) kaynaklarına başvuru yapılmış mıdır?
- 10- Efrenk havzasında biyolojik çeşitlilik ve korunan alanlar üzerindeki olası etkiler için telafi / iyileştirme (offset) planları var mıdır? Varsa takvimi ve sorumlu kurumlar kimlerdir?

CEVAPLAR

Ülkemizde planlanan ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımıza başvurusu yapılan her projenin ÇED süreçlerinde seçilen alanının ve önerilen proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; topografyası, batimetrik özellikleri, ulusal enerji iletim şebekelerine göre konumu, aday sahanın yer aldığı coğrafi bölge ve iklim özellikleri, karayolları ve yerleşim merkezlerine göre konumu, arkeolojik ve kültürel varlıklar ile ilişkisi, doğal koruma alanları ve milli parkla olan ilişkisi, projenin iklim değişikliğine etkileri ve kümülatif etki analizi zirai ve sanayi durumu ve aday sahanın lojistik konumu, bölgenin nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikleri, doğal afet durumu, tarım, turizm, toprak, su, hava ve atmosferik koşulları, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi (ÇED Yönetmeliği'nin Ek-5'deki Duyarlı Yörelere Listesi'de dikkate alınarak) ve benzeri özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın, proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; ÇED Başvuru Dosyası'ndaki bilgiler de göz önünde bulundurularak; ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmuş olup, bahse konu komisyonca rapor değerlendirilerek uygun bulunmuştur. Mersin İli, Yenişehir, Toroslar, Mezitli İlçeleri Mevkii'nde, DSİ 6. Bölge Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan "Efrenk Barajı, Sulaması ve 20,5 MWe/21,49 MWm Enerji Üretim Tesisi, Malzeme Ocakları, Kırma-Yıkama- Eleme Tesisi ve Beton Santrali" projesi ile ilgili olarak Bakanlığımıza Çevrimiçi ÇED süreci Yönetim Sistemi'nden 17.10.2019 tarihinde sunulan ÇED Raporu, İnceleme Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenip ve değerlendirilerek 13.10.2022 tarihli ve 6848 karar numaralı "ÇED Olumlu" kararı verilmiştir.

"ÇED Olumlu" kararına Esas Nihai ÇED Raporu'nda; Doğal hayatın devamını sağlayacak can suyu miktarının tespit edilebilmesi amacı ile Ekosistem Değerlendirme Raporu hazırlanmış ve proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; ÇED Başvuru Dosyası'ndaki bilgiler de göz önünde bulundurularak; ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmuş olup, bahse konu komisyonda Tarım ve Orman Bakanlığı (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü) bulunmakta olup, söz konusu rapor (Ekosistem Değerlendirme Raporu) İnceleme Değerlendirme Komisyon üyeleri tarafından değerlendirilerek uygun bulunmuştur.

Ayrıca bahse konu projenin Nihai ÇED Raporu'nda "Efrenk Barajı Proje yeri Efrenk Deresi için tüm akım dönemi göz önüne alındığında; Aralık, Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs aylarını içeren yüksek akım dönemi içerisinde Islak Çevre Yöntemi ile belirlenen değerlerin çevresel akış olarak bırakılması uygun bulunmuştur. Ancak Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım aylarında ise Islak Çevre Yöntemi ile belirlenen değerlerin uzun yıllar akım ortalamasının %10'undan daha düşük olması; bu değerler altında çevresel akış bırakılmayacağı sebebiyle Minimum Akımlar Yöntemi ile hesaplanan 0.216 m³ /s değerinin çevresel akış olarak bırakılması uygun bulunmuştur" ifadeleri yer almakta birlikte gerekli taahhütler Nihai ÇED Raporu'nda yer almaktadır.

Soru önergesindeki diğer sorulara ilişkin bilgilerin Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nden edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.